Starting of Dairy Farms During the Third Plan period in the state.

*Q.—176. Smt. BASAVARAJESWARI (Manvi).—

Will the Government be pleased to state:—

(*a*) the total number of Dairy Farms that Government intend to start during the Third Plan period in the State;

(*b*) the number of places where they have been started already and the places where they are going to be started;

(*c*) whether there is any proposal before Government to start one at Hatti Gold Mines as the strength of the labourers there is nearly 5000?

*A.—Sri M. V. KRISHNAPPA (Minister for Revenue and Excise).—

(*a*) No new Dairy Farms are proposed to be started during the III Plan period.

(*b*) Dairy Farms at Hessaraghatta, Kudige, Koila, Kurikuppi, Munirabad and Tegur are being run by the Government since many years. No more new Dairy Farms are proposed to be started.

(*c*) No.

Mamber's Representation.

Sri S. SHIVAPPA (Shravanabelagola).—I tabled a short notice question yesterday. That question relates to a very urgent matter of public importance, namely, raising of bus fare by the Corporation.

Mr. SPEAKER.—It must be admitted. It has not come to me.

Sri S. SHIVAPPA.—The Rule specifically provides that if the Hon'ble Minister agrees and if you permit, it may be taken up.

Mr. SPEAKER.—It has not come to me. I must look into it. Then I must call upon the Minister. Now, the Hon'ble Chief Minister wants to make a statement and I have permitted it.

Statement *re*: Introduction of Kannada as the Official Language for Administrative Purposes in the State.

‡Sri S. R. KANTHI (Chief Minister).—Yesterday, there was a question about Kannada being made the official language in the State. It was not reached. It was such an important matter that I thought a statment in that respect should be made in this House so that the Members will come to know what steps the Government have taken and what the Government want to do.

The Government by its Order No. GAD 28 PLN 57 P2, dated 10th May 1958 set up a Committee to examine the steps necessary for adopting Kannada as Official Langauge of the State. The members of the said committee were :—

1 The Chief Secretary to the Government of Mysore. *Chairman*
2 The Director of Public Instruction in Mysore, Bangalore.
3 Dr. K. V. Puttappa, Vice-Chancellor, Mysore.
4 Sri D. C. Pavate, Vice-Chancellor, Karnatak University.
5 Prof. V. K. Gokak
6 Sri K. Suryanarayana Adiga
7 Dr. M. Shivaram
8 Mahamood Sheriff
9 Sri Muralidhar Rao S. Kamtikar, M.L.A.
10 Sri B. Rachiah, M.L.A.
11 Sri Panditha Rathna Sri Sivamurthy Sastry
12 Sri V. Sitaramiah

Sri A. N. Murthy Rao, Director of Literary and Cultural Development, was the Secretary of the Committee.

The terms of reference to the Committee were as follows :—

(*a*) the progressive use of Kannada for official purposes in the State;

(*b*) the extent to which English and other languages like Marathi, Telugu, Tamil and Urdu should be used for all or any of the official purposes of the State and the arrangements to be made therefor; and

(*c*) the preparation of a time schedule according to which and the manner in which Kannada may gradually

replace English and other languages as the official language for communication with the Centre and other sister States.

The Committee made an interim report and recommended that the experiment of using Kannada language might be taken up in the districts of Tumkur, Chitaldrug, Shimoga, Bijapur, Dharwar and Mysore, in Revenue and Agriculture Departments for a period of one year from June 1959.

The Director of Agriculture and the Deputy Commissioners of the Districts concerned were asked to watch this experiment and communicate their views in the matter before the end of the experimental period. The officers accordingly communicated the following difficulties:—

(1) Want of adequate vocabulary in Kannada;

(2) Absence of authentic translation in Kannada of Acts, Rules and Manuals;

(3) Non-availability of Kannada Typewriters and Stenographers.

The Committee in the meanwhile made its final report on 2-6-1959 in which it recommended adoption of Kannada as official language in seven departments, *viz.*, Revenue, Education, Excise, Agriculture, Forest, Co-operation and Police in two or three districts in each division to be selected by Government for the purpose. The final report of the committee and also the difficulties pointed out by the Director of Agriculture and the Deputy Commissioners of the districts mentioned above were considered by the Cabinet on 20-3-1961 and it was decided that Kannada be introduced as the official language in seven departments recommended by the committee in the same 6 districts in which it was introduced earlier as an experimental measure. I might add here that Government have taken steps in that direction and today in the seven departments of six districts Kannada is being used for the purpose,

In the meanwhile, the Law Department which was consulted on this issue. advised undertaking legislation under Article 345 of the Constitution before Kannada could be introduced as official language. The matter was accordingly reconsidered by the Cabinet and it was decided to defer it for the time being Certain preliminary steps towards the removal of difficulties mentioned above have been taken. In the meantime a glossary of Kannada terms is under preparation in the Law Department. Six Kannada Typewriters have been. obtained from Messrs. Royala Corporation (P) Ltd., Madras, and an order for 94 more has already been placed with them. It is expected some more will be received shortly. Special pay of Rs. 20 and Rs. 30 has also been offered as an inducement to persons qualifying in Kannada typing and shorthand. The points for consideration before the Government are:—

(1) To review the position once again;

(2) What further steps should be taken to introduce Kannada as the official language in the State;

(3) To consider whether action should be taken under Art. 345 of the Constitution to draft an Official Laguage Bill.

(4) To take steps to remove the difficulties that have arisen in the introduction of Kannada in the Departments in those districts in which it has been already introduced.

Government is aware of the keenness of the feelings of people in the State. Therefore, Government hope to take an early decision in the matter.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜೆ. ಮುಕ್ಕಣ್ಣಪ್ಪ (ಸಿರಾ).—ಈಗ ಆರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ. ಆ ಆರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳುಯಾವು ಯಾವುವು?

*ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಕಂಠಿ.—ಅವು ಯಾವುವೆಂದರೆ ತುಮಕೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಬಿಜಾಪುರ, ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜೆ. ಮುಕ್ಕಣ್ಣಪ್ಪ.—ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಸರ್ಕಾರದವರು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡವೆಂದರೆ ಏನು ಎಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ "Official Language" ಆಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕೆನ್ನುವ ಆರ್ಡರ್ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಫಲವಾಗುತ್ತದೆನ್ನುವುದನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದೆಯೇ, ಸ್ವಾಮಿ? The Head of the District does not know Kannada. He is there to implement the Official Language.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಕಂಠಿ.—ಈಗ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಜಿಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಿಂದೆ ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದರು. ಮಾನ್ಯಸದಸ್ಯರು ಗ ಲಾ ಚೆ

(ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಕಂಠಿ)

ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ವರ್ಗಮಾಡಲಾಯಿತು. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವರನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲವೇ?

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜೆ. ಮುಕ್ಕಣ್ಣಪ್ಪ.—ನಮ್ಮ ಗಲಾಟೆಗೆ ವರ್ಗಮಾಡಿದರೋ ಬಿಟ್ಟರೋ ಅದು ಹಾಗಿರಲಿ. ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಬಾರದೆ ಹೋದರೆ ಅಂಥ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು "Official Language" ಮಾಡಿದರೆ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಬಂದ ರೈತ ಒಂದು ಅರ್ಜಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರೆ, "ಏಕ್ಯಾ ಲಖಾ ಹೈ, ಕ್ಯಾ ಬೋಲ್ತಾ ಹೈ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ; ಇಂಥವರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿರುವಾಗ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಹೇಗೆ, "Official Language" ಆಗಿ ಮಾಡಬಲ್ಲರು ಎಂಬುದನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಕಂಠಿ.—ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಬಾರದೇ ಇದ್ದರೆ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜೆ. ಮುಕ್ಕಣ್ಣಪ್ಪ.—ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹೇಳಿದ ತಾರೀಖಿನಿಂದ ಕನ್ನಡ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಆರ್ಡರ್ ಬರೆದಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಮೋಹಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನೋ ಒಂದು ಆರ್ಡರ್ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಇಂಥ ವ್ಯಾಮೋಹವನ್ನು ಜನಗಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಂಟಿಸಬೇಡಿ. ಮನಸ್ಸಿದ್ದರೆ, ನಮ್ಮದು ಕನ್ನಡನಾಡು ಕನ್ನಡದೇಶ ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನವಿದ್ದರೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಜಾರಿಗೆತನ್ನಿ. ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತೀರಿ, ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ತುಳು, ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತೀರಿ. ಎಂದು ಹೇಳಿ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶಿವಪ್ಪ.—ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಒಂದು ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಮೇರೆ ಇವೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ಚರ್ಚೆಯಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಮತ್ತು ಹೇಳಿಕೆಯ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಹಂಚಲಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯ ಏಲ್ಲ. ಇದು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಕಂಠಿ.—ಸರ್ಕಾರದವರು ಯಾವುದೇ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಾಡಬಹುದು. ನಾನು ಅವರ ಪರ್ಮಿಷನ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

Sri B. R. SUNTHANKAR (Belgaum City).—In the terms of reference there is a reference to minority languages, marathi, etc. May I know the recommendations regarding the use of these languages?

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಕಂಠಿ.—ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಏನಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

Mr. SPEAKER.—I must bring to the notice of the House that under rule 306 a statement may be made by a Minister on a matter of public importance with the consent of the Speaker, but no question shall be asked at the time the statement is made. I permitted some questions but it should not be extended too much.

Sri S. SHIVAPPA.—I am not demanding that there should be a debate on the statement made by the Hon'ble Chief Minister. But I want to know whether we are going to have any chance to speak on that.

Business of the House.

†ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶಿವಪ್ಪ.—ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರೊಂದು ಅರಿಕೆ. ಈ ಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಪಟ್ಟಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಇವೊತ್ತು ಕೊನೆಯ ದಿನವೆಂದು ಇದೆ. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಇವೊತ್ತು ಕೊನೆಯ ದಿನವಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಅಥವಾ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆಯೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಇದೇ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈಗ ಸಭೆಯನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕುವುದಾದರೆ, ಯಾವ ತಾರೀಖಿನ ದಿವಸ ಸಭೆಸೇರುವುದು, ಬಡ್ಜೆಟ್ ಮುಂದನೆ ಯಾವಾಗ ಆಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ತಾರೀಖನ್ನು ನಮ್ಮ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಚಿವರು—ಅವರು ಮುಂದೆಯೂ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಚಿವರಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಾರೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ—ಇವೊತ್ತಿನ ದಿವಸವೇ ಹೇಳಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಸಭಾನಾಯಕರನ್ನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ತಾರೀಖು ಯಾವುದು ಎಂದು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಕಂಠಿ.—ಇವೊತ್ತು ಕೊನೆಯ ದಿವಸವೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದು ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯ. ಅದರಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದ್ದರೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಈಗ ಈ ಸಭೆಗೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ಸಭೆಯನ್ನು adjourn ಮಾಡಿ ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆ ಕರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ.

Mr. SPEAKER.—Everybody knows that the session is convened till today. I am not aware of any extension. I do not propose to make up my mind to extend it unless I am requested to consider it. I will consider it when a request comes in.

Sri S. R. KANTHI.—Normally, the procedure is that the Chair will announce whether we are going to sit the next day or not at the end of the day. The question does not arise now.

PAPER LAID ON THE TABLE.

SECRETARY.—I beg to lay on the table the First List of Unstarred Questions and Answers.